

واکاوی ابعاد شخصیتی و کاری مرد اول دولت یازدهم

مواضع و عملکرد حجت الاسلام حسن روحانی در مجلس شورای اسلامی

پایگاه تبیینی
و تحلیلی جریان شناسی
www.Didban.ir

مطالب این بولتن صرفاً جهت اطلاع
رسانی بوده و نقل از آن با ذکر منبع
مجاز می باشد.

فهرست

مجلس اول

- تقاضای روحانی برای اعدام توطئه گران در نماز جمعه
- موضع روحانی در خصوص عزل بنی صدر
- اخراج مسئولین حزب رستاخیز از کارهای دولتی
- طرح تدوین استراتژی و اصول سیاست های کشور جمهوری اسلامی ایران
- برخورد جالب هاشمی با روحانی
- گزارش روحانی به مجلس درباره صدا و سیما
- حضور فعال روحانی در استیضاح وزیر مسکن دولت موسوی: مهندس گنابادی
- مخالفت روحانی با تشکیل وزارت اطلاعات

مجلس دوم

- تمجید روحانی از آیت الله ری شهری

مجلس سوم

- تحلیل روحانی از وضعیت کشور و جهان در سال های آخر دهه شصت
- نزدیک شدن به اروپا برای مقابله با توطئه های آمریکا

مجلس چهارم

- حقوق بشر آمریکایی از نظر روحانی
- اعتماد ناطق به روحانی
- پروژه اسلام هراسی و ایران هراسی توسط آمریکا پس از فروپاشی شوروی
- تمجید روحانی از شهید آوینی

مجلس پنجم

- گزارش روحانی از سیاست خارجی هاشمی
- ماجرای بیرون کردن عکاسان در مجلس پنجم

واکاوی ابعاد شخصیتی و کاری مرد اول دولت یازدهم

مواضع و عملکرد ۲۰ ساله در مجلس شورای اسلامی

مقدمه

یکی از راه های شناخت هر فرد مراجعه به گذشته او و شناخت عملکردش در هنگام پذیرش مسئولیت های مختلف است، بخصوص اگر این سابقه به صورت ممتد و برای مدت زمان طولانی باشد. این عملکرد و سابقه قطعا در شناخت رویکردهای فعلی افراد بسیار اثرگذار و آگاهی بخش خواهد بود. حسن روحانی از جمله افرادی است که سابقه قانون گذاری و نمایندگی قابل توجهی دارد. او از سال ۵۹ تا ۷۹ و طی ۵ دوره مجلس شورای اسلامی عضو این نهاد مؤثر در جمهوری اسلامی ایران بوده است و به خوبی با روند کار و جایگاه این نهاد آشنایی دارد. او سمت های مهمی در مجالس مختلف همچون ریاست کمیسیون دفاع در مجلس اول و دوم، ریاست کمیسیون سیاست خارجی در مجلس چهارم و پنجم و نائب رئیسی مجلس در مجالس چهارم و پنجم را بر عهده داشته است و از نیروهای اثرگذار در مجلس محسوب می شده است. بر این اساس و با استفاده از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی که بر روی سایت کتابخانه مجلس و لوح فشرده ای در دسترس است به بررسی سوابق روحانی در مجالس پنجگانه پرداختیم. روش کار نیز بدین گونه بوده است که با استفاده از ابزار

جستجو هر آنچه روحانی در مجالس پنجگانه مطرح کرده است بررسی شده است. این داده ها بالغ بر ۳۰۰۰ مورد بوده است که با مطالعه همه این موارد، نکات اساسی، مهم، تاریخ ساز و جنجالی احصاء و توضیح داده شده است و به موارد کم اهمیت کمتر پرداخته شده است.

مجلس اول (۵۹ تا ۶۳)

تقاضای روحانی برای اعدام توطئه گران در نماز جمعه

نکته دیگری که در سخنان ۵۹/۴/۲۳ روحانی به چشم می خورد تقاضا از دادگاه انقلابی ارتش برای اعدام توطئه گران در نماز جمعه است. او در این باره می گوید: «تقاضای دیگر من این است که همانطور که در مساله زنا قرآن می گوید: «وليشهد عذابهما طائفه من المومنین» توطئه گرها را خوب است که در مراسم نماز جمعه بیاورند و به دار آویزان کنند تا مردم مشاهده کنند و تاثیرش، تاثیر بیشتری باشد.»

موضع روحانی در خصوص عزل بنی صدر

یکی از اتفاقات مهمی که در مجلس اول مطرح می شود بحث عدم کفایت سیاسی ابوالحسن بنی

عزل می شود و نیازی به طرح مجلس درباره عدم کفایت رئیس جمهور نیست. او می گوید: «عدم کفایت سیاسی که مجلس راجع به یک رئیس جمهور می خواهد بحث بکند، پس از آن است که قبول داشته باشد این انسان دارای صفات یک رئیس جمهور هست، بعد بیاییم اینجا بحث کنیم. بگوییم آقای ابوالحسن بنی صدر که دارای همه صفات ریاست جمهوری که در قانون اساسی و در متن اسلام و قرآن آمده، هست، منتها عرضه کافی ندارد. بعد مخالف و موافق صحبت بکنند. در نهایت هم رأی بدهند که این آدم، آدم با عرضه ای هست یا نیست؟ واقعا الان از دیدگاه نمایندگان محترم آقای ابوالحسن بنی صدر این چنین است؟ یعنی فردی هست دارای همه صفات ریاست جمهوری، بعد حالا ما می خواهیم بحث بکنیم که عرضه سیاسی دارد یا ندارد؟ بنده معتقدم که آقای رئیس جمهور آقای ابوالحسن بنی صدر خود بخود از ریاست جمهوری من عزل هست. احتیاجی به این طرح ندارد.»

برخی از نمایندگان این بحث را که بنی صدر خود به خود من عزل است و نیازی به مطرح کردن عدم کفایت نیست، جواب داده اند. از جمله مقام معظم رهبری که در آن زمان نماینده مجلس بوده اند درباره معنای عدم کفایت می فرمایند: «کفایت

صدر است. این طرح پس از اختلافات زیادی که بین بنی صدر و نیروهای انقلاب رخ داد در مجلس مطرح شد و در نهایت در تاریخ ۶۰/۳/۳۱ به تصویب رسید و حضرت امام (ره) نیز آن را تأیید کردند و بنی صدر از ریاست جمهوری کنار گذاشته شد. درباره این حادثه تاریخی مواضع متعددی در مجلس مطرح شده است؛ برخی از اعضای نهضت آزادی با این طرح مخالفت کردند و البته اکثریت مجلس با عدم کفایت او موافق بوده اند. موضع روحانی در برابر این طرح جالب به نظر

مسئله ای بوده که در روز چهارشنبه
بین ساعت ۱/۵ تا ۲ در
پارچین اتفاق افتاده است من کاری
به خصوصیات این مرکز ندارم همین
قدر می توانم بگویم یک
مرکز عظیم مهمات سازی
ارتش ما است در حوالی
ساعت ۲ آتش سوزی
تحقق پیدا می کند

می رسد. او یکی از مخالفان طرح عدم کفایت بنی صدر و معتقد بوده که با اعمالی که بنی صدر در کشور انجام داده خود به خود از ریاست جمهوری

واقعاً الان از دیدگاه نمایندگان محترم
آقای ابوالحسن بنی صدر این چنین
است؟ یعنی فردی هست دارای همه
صفات ریاست جمهوری،
بعد حالا ما می خواهیم
بحث بکنیم که عرضه
سیاسی دارد یا ندارد؟

سیاسی یعنی اینکه شخص برای اداره مسئولیتی
که به عهده او واگذار شده کافی و صالح باشد.
فقدان کفایت سیاسی در هنگامی است که وی آن
شرایطی را که برای انجام این مسئولیت در قانون
اساسی معین شده فاقد باشد و کمبود یا عیبی داشته
باشد که با آن صفات مقرر منافی است. اصل
یکصد و پانزدهم قانون اساسی صفات لازم برای
ریاست جمهوری را از جمله امانت و تقوی اعتقاد
به مبانی جمهوری اسلامی ایران مدیر و مدبر بودن
می داند هر کدام از صفات بالا که در شخصی
نباشد وی برای احراز این مقام فاقد کفایت و
صلاحیت است.»

۶

اخراج مسئولین حزب رستاخیز از کارهای دولتی

یکی از پیشنهادات جالب روحانی در مجلس اول
در «لایحه بازسازی نیروی انسانی وزارتخانه ها و

مؤسسات دولتی و وابسته به دولت» مطرح شده
است. این لایحه در تاریخ ۶۰/۶/۸ مطرح شده و
مواد متعددی داشته است یکی از موادش راجع
به افرادی بوده است که در زمان طاغوت عضو
و مسئول حزب رستاخیز بوده اند و اکنون باید به
لحاظ قانون استخدای تکلیف آن ها معلوم می
شده است. از آنجایی که بسیاری از مسئولین این
حزب در استان ها و شهرستان ها از اعضای اصلی
ساواک بوده اند این ماده اهمیت خاصی داشته
است. در این زمینه روحانی می گوید: «در ماده ۲۳
برای آن هائی که مسئولیت حزب رستاخیز داشتند
در سطح استانش مجازاتی در نظر گرفته به عنوان
انفصال دائم، اما در سطح شهرستان تنزل داده است
تا حد بازنشستگی. در حالیکه می دانیم بین مسئول
استان با مسئول شهرستان فرق زیادی نیست. با
توجه به اینکه بسیاری از شهرستان ها حتی از استان
ها هم مهم تر هستند. ما شهرستانهایی داریم که به
مراتب از استان ها مهمتر هستند. بنابراین اگر هم ما
می خواهیم برای آن ها یک درجه تخفیف قائل
بشویم، اخراج بگذاریم نه بازنشستگی.»
درباره این پیشنهاد در مجلس بحث می شود، اما در
نهایت به تصویب نمی رسد.

طرح تدوین استراتژی و اصول سیاست های کشور جمهوری اسلامی

همچنین مدافعان این طرح معتقد بوده اند که هرگونه برنامه ریزی در امور جزئی کشور منوط به داشتن یک برنامه در امور کلی تر است و این بحث ضرورت استراتژی را روشن تری می کند. در این طرح قرار بوده که دولت موظف شود که استراتژی کلان جمهوری اسلامی را تدوین کند و برای تأیید به مجلس ارائه کند و پس از تصویب حضرت امام (ره) این سند به صورت اجرایی در آید. یکی از مدافعان و امضاکنندگان این طرح روحانی بوده است. او در دفاع از این طرح و در تعریف استراتژی می گوید: «استراتژی به معنای فن و راه بکار بردن قدرت ها و نیروهای موجود در یک کشور و در یک ملت است؛ یعنی یک ملت دارای نیروها و استعدادها، امکانات و قدرت ها در زمینه های مختلف هست اینکه این قدرت ها را و این نیروها را چه جور بکار ببریم تا به هدف برسیم.» روحانی در جواب مخالفانی که قانون اساسی را کافی می دانسته اند اینگونه استدلال می کند: «اینکه در قانون اساسی نیست، لزومی ندارد که در قانون اساسی بیاید بگوید که آقا کارهایی که شما باید انجام بدهید و اهدافی که ما مشخص کردیم شما نیاز به فکر و اندیشه دارید نیاز به برنامه

ایران

یکی از طرح های مهمی که در تاریخ ۱۳/۱۰/۱۳۶۰ در مجلس شورای اسلامی مطرح شده است بحث تدوین استراتژی و اصول سیاست های کشور جمهوری اسلامی ایران بوده است. این طرح در آبان ماه ۱۳۶۰ توسط عده ای از نمایندگان- از جمله حسن روحانی- در مجلس مطرح می شود و برای بررسی بیشتر به کمیسیون امور دفاعی احاله می شود. در این کمیسیون که ریاست آن را روحانی بر عهده داشته است این طرح به تصویب می رسد و در تاریخ ۱۳/۱۰/۱۳۶۰ به صحن علنی مجلس می آید. این طرح که برای ساماندهی اقتصادی، سیاسی و فرهنگی بوده است در زمانی که هنوز سه سال هم از انقلاب اسلامی نگذشته بوده بسیار ضروری به نظر می رسیده است، اما برخی نمایندگان با وجود قانون اساسی، دیگر ضرورتی برای تدوین استراتژی نمی دیده اند. جواب مدافعان طرح به مخالفان این بوده که در قانون اساسی آرمان ها و اهداف نظام اسلامی مطرح شده است و بایستی در یک سند بالادستی که همه امور کشور در آن آمده است به صورت جزئی تر به مباحث مختلف کشور پرداخته شود.

هم برنامه ریزی در کشور با جهت و دقت بالاتری انجام می گرفت.

برخورد جالب هاشمی با روحانی

روحانی از سال ۵۹ و با انتخاب مجلس به عضویت شورای سرپرستی صدا و سیما در آمد و در آنجا به عنوان نماینده مجلس حضور داشت و حتی ریاست این شورا نیز را بر عهده داشت. در تاریخ ۱۳۶۰/۱۲/۲۵ اتفاقی در مجلس می افتد و روحانی مدعی می شود که نماینده یزد به او توهین کرده است، جواب هاشمی به این ادعای روحانی جواب جالبی است که آن را مستقیماً از مشروح مذاکرات مجلس اول ذکر می کنیم:

روحانی: آقای هاشمی بخاطر اتهاماتی که نماینده محترم یزد اجازه بدهید من دو سه دقیقه صحبت کنم.

چند نفر از نمایندگان: اتهام نیست.

رئیس: خیر نمی شود اجازه نمی دهیم، بهر حال جایش اینجا نبود، شما که زبانتان بیشتر از همه است همانجا جواب بدهید. حالا از این ها که بگوئید فقط شنوندگان موج اقدام می فهمند شما بروید از تلویزیون جواب بدهید.»

یکی دیگر از شوخی های هاشمی با روحانی در جلسه علنی ۱۳۶۱/۱۲/۲۵ اتفاق می افتد. در این جلسه روحانی پیشنهادی را بیان می کند که هیچ موافقی

ندارید ما برنامه ریزی نکنیم و بگوئیم خلاف قانون اساسی است. خیر، این ها مسائل بسیار واضح و روشنی است ... قانون اساسی هدف ها را برای ما مشخص کرده است. ممکن است در مواردی هم استراتژی را هم در قانون اساسی اشاره کرده باشد، اما قانون اساسی عمدتاً اهداف را مشخص کرده است. حالا ما برای اینکه به این اهداف برسیم چه جور باید به این هدف برسیم باید امکانات کشور را در نظر بگیریم نیروهای جامعه را در نظر بگیریم آن برنامه و آن راه و آن فن که به ما می گوید چه جور از این قدرت ها و چگونه استفاده کنید تا به هدف برسید ما اسم آن را استراتژی می گذاریم.» نکته دیگری که روحانی تأکید می کند این است که اگر استراتژی کلان وجود نداشته باشد، برنامه ریزی نیز بی معنا می شود. او همچنین در دفاع از استراتژی کلان برای نظام می گوید: «اگر ما استراتژی ملی را تدوین نکنیم با عوض شدن یک وزیر خیلی چیزها ممکن است عوض شود.»

این طرح در نهایت به تصویب نرسید. شاید بتوان گفت که اگر این طرح در آن موقع تصویب شده بود، جمهوری اسلامی تجربه بسیار گرانبهائی در تصویب اسناد بالادستی داشت و این تجربه هم در تدوین دیگر اسناد بالادستی، مثل برنامه های پنج ساله و سند چشم انداز، کمک بسیار شایانی بود و

به عرض شما برسانم امکانات صدا و سیما جمهوری اسلامی برای ساختن کارتون در طول یک سال فقط یک ساعت است؛ یعنی ما در طول یک سال تلاش می‌توانیم یک ساعت کارتون کودکان درست کنیم. در حالیکه ما هر روز گاهی نیازمند به نیم ساعت یا سه ربع کارتون هستیم. یعنی یک سال می‌توانیم کار یک روز را انجام بدهیم. چرا؟ می‌گویند آقا تهیه کارتون کاری ندارد. کارتن نقاشی متحرک است. برای اینکه کارتون تهیه بشود هر یک ثانیه ما دوازده نقاشی لازم داریم یعنی یک نقاش باید دوازده نقاشی تهیه کند تا این‌ها کنار هم چیده بشود و بشود یک ثانیه کارتون برای تهیه یک دقیقه کارتون از لحاظ بودجه برای صدا و سیما سی هزار تومان خرج برمی‌دارد.»

ب) چهار سال برای نصب فرستنده های صدا و سیما

در سال های اولیه انقلاب صدا و سیما پوشش کمی در سراسر کشور داشت و مسئولین فنی این سازمان تلاش زیادی برای پوشش سراسری این رسانه در کشور داشتند. روحانی پس از گزارش و آماری که درباره فرستنده های پر قدرت، متوسط قدرت و کم قدرت می دهد درباره مراحل و مدت زمان نصب یک دستگاه فرستنده می گوید: «اول

استراتژی به معنای فن و راه بکار بردن قدرت ها و نیروهای موجود در یک کشور و در یک ملت است؛ یعنی یک ملت دارای نیروها و استعدادها، امکانات و قدرت ها در زمینه های مختلف هست اینکه این قدرت ها را و این نیروها را چه جور بکار ببریم تا به هدف برسیم.

درباره آن اظهار نظر نمی کند و هاشمی اینگونه با او شوخی می کند:

منشی: موافق؟ (اظهاری نشد)

رئیس: موافق ندارد. پیشنهاد خیلی جدی و خوبی بود. (خنده نمایندگان).

گزارش روحانی به مجلس درباره صدا و سیما

الف) تهیه برنامه های کار تونی

روحانی که نمایندگی از مجلس را در شورای سرپرستی صدا و سیما داشته است در تاریخ ۱۳۶۱/۱/۲۹ گزارشی را به مجلس ارائه می کند. یکی از نکات جالب این گزارش درباره برنامه های کار تونی صدا و سیما و نحوه تولید آنهاست. روحانی در این باره می گوید: «بنده همین قدر

بررسی اولویت این کار شورا و مسئولین سطح بالا است که رسیدگی بکنند در فلان جا آیا از اولویت برخوردار است که دستگاه فرستنده نصب بشود یا نه؟ ما کاری به این زمان نداریم ممکن است یک هفته دو هفته سه هفته اینکار طول بکشد، اما بعد برای اینکه در آن منطقه محل ایستگاه تعیین بشود و مهندسین تعیین کنند که فرستنده باید چقدر قدرت داشته باشد بین ۳۰ روز ۴۰ روز تا ۱۰ روز؛ یعنی اگر کم قدرت باشد حداقل ۱۰ روز وقت لازم دارد اگر فرستنده پر قدرت باشد ۳۰ روز وقت لازم دارد تا این مسئله مشخص بشود.

دوم باید نقشه پوششی و موقعیت جغرافیایی از لحاظ مهندسی ترسیم بشود برای اینکار دو روز تا ۱۰ روز فرصت لازم دارد بعد برای اینکه راه ارتباطی چون در بسیاری از محل نصب رله ها جاده وجود ندارد باید نقشه برداری برای جاده بشود این هم بین دو سه روز الی ۲۰ روز برای تهیه نقشه فرصت لازم دارد. بعد تازه می رسیم به اینکه چه دستگاه هایی لازم دارد و این دستگاه ها را از کدام کشور باید خریداری بکنیم. بنده از مقدمات خرید یک دستگاه از خارج می گذرم که ماه ها طول دارد و پیچ و خم های اداری دارد؛ از لحظه ای که ما سفارش می دهیم به یک کمپانی که برای ما دستگاه بسازد تا وقتی که به ما تحویل داده می

شود بین ۸ ماه الی ۱۲ ماه زمان لازم دارد که آن کمپانی سفارش ما را از لحظه ای که می پذیرد شروع می کند به ساخت آن دستگاه تا وقتی که به ما تحویل می دهد. برای اینکه طرح معماری برای تأسیسات ژنراتور و نصب دستگاه ها انجام بگیرد این طرح معماری بین دو ماه الی ۳ ماه طول دارد. ما برای اینکه راه ارتباطی را ایجاد بکنیم چون جاده را روی کوه باید به وجود بیاوریم تا بالای کوه دستگاه رله نصب بشود. برای ایجاد جاده که گاهی ۱۰ کیلومتر جاده لازم داشته است که ما باید درست کنیم گاهی ۱۵ کیلومتر گاهی ۲۰ کیلومتر و گاهی بیشتر یک زمانی بین سه ماه الی ۱۵ ماه طول دارد برای اینکه جاده ها گاهی کوهستانی است صعب العبور است و برای ایجاد جاده زمان لازم دارد برای اینکه عملیات ساختمانی دستگاه یک رله انجام بگیرد حدود ۵ ماه الی ۸ ماه فرصت لازم دارد. نصب دستگاه-های فرستنده بین یک ماه الی ۴ ماه زمان لازم دارد. نصب دکل و آنتن و سیستم برق گیر حدود یک ماه زمان لازم دارد و آزمایش بین یک ماه الی دو ماه وقت لازم دارد وقتی یک برادر عزیزی از طرف مردم منطقه خودش تمایل مردم را نشان می دهد حالا من نمی خواهم بگویم بودجه اش چگونه است، آن بحث دیگری است، ما فرض می کنیم که بودجه باشد،

انقلابی از سوی گروهک ها اتفاق افتاد. یکی از ارگان های مهمی که گروهک ها سعی در نفوذ در آن داشتند صدا و سیما بوده است. روحانی در این باره می گوید: «مسئله بعدی مسئله تصفیه بوده است. ما بحمدالله در سال گذشته موفق بودیم دو گروه مفسد منافقین و پیکاری ها را در صدا و سیما متلاشی کنیم. همه آن ها را شناسایی کردیم تمام عوامل مهم آن ها دستگیر شدند. نقشه هایی که برای انفجار صدا و سیما داشتند بحمدالله مسئولین این تلاش را انجام دادند و به موقع وارد عمل شدند.»

د) نظر روحانی درباره مناظره در صدا و سیما

یکی از طرح هایی که در مجلس اول مطرح شد طرح «خط مشی صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران» بوده است. ماده ۲۵ این طرح در تاریخ ۱۳۶۱/۴/۱۰ در مجلس مطرح شد. این ماده درباره مناظره در صدا و سیما بوده است: «ماده ۲۵- تشکیل جلسات مناظره و احتجاج و برخورد سازنده با صاحبان مکاتب و اندیشه های غیر اسلامی و انحرافی بر اساس آیه شریفه "ادع الی سبیل ربک بالحکمه و الموعظه الحسنه و جادلهم بالتي هی احسن" در این مورد موافقان و مخالفان

بین دو الی چهار سال زمان لازم است تا یک دستگاه فرستنده نصب بشود. پر قدرت بشود چهار سال وقت لازم دارد، کم قدرت باشد دو سال وقت لازم دارد

ما فرض می کنیم کلیه دستگاه هایی که ما لازم داریم فوری در اختیار ما قرار بگیرد، ما فرض می کنیم که کمپانی های غربی ما را اذیت نکنند، این زمان لازم دارد؛ یعنی بین دو الی چهار سال زمان لازم است تا یک دستگاه فرستنده نصب بشود. پر قدرت بشود چهار سال وقت لازم دارد، کم قدرت باشد دو سال وقت لازم دارد و متوسط قدرت باشد زمانی حدود سه سال وقت لازم دارد.» این عبارات هم سختی کار فنی صدا و سیما را در آن زمان نشان می دهد و هم صبر مردم برای دیدن و شنیدن برنامه های کوتاه تلویزیون و رادیو را در آن زمان

ج) متلاشی کردن منافقین و پیکاری ها در صدا و سیما

در سال های ۶۰ و ۶۱ هنوز در بسیاری از ادارات و نهادهای انقلابی نیروهایی از منافقین و گروهک های ضد انقلاب حضور داشتند و در این دو سال ترورهای کور و هدفمند زیادی علیه نیروهای

کردیم و این ها هم شرکت نکردند و نیامدند در بحث سیاسی هم این گروه ها حاضر نبودند. اگر بنا بود این بحث ها به ضرر باشد آن گروه ها استقبال می کردند. علت اینکه آن ها فرار می کنند شما خودتان می دانید یک نظرسنجی بکنید، چون بعد از آن مناظره یک نظرسنجی دقیقی کردیم. آن مناظره دیالکتیک به قدری مؤثر بود که اصلاً این دیالکتیک شده بود یک چیزی برای جوانان ما. به عنوان یک بت شده بود. یک غول شده بود آنچنان این بت شکسته شد و ویران شد و از بین رفت آن کسی که چپی ها در ایران ادعا می کردند مغز متفکر ایدئولوژی آن ها است آنچنان در آن بحث مفتضح شد که خودشان هم قبول کرده بودند که در این بحث محکوم شده اند. این احتجاج و مناظره ای که این همه برای ما مفید بوده اگر این بحث دیالکتیک در تلویزیون نبود و می خواستند با منابر و سخنرانی و با روزنامه این مسئله را برای جوان های ما حل بکنند شاید ۵ سال دیگر هم ما موفق نمی شدیم.»

حضور فعال روحانی در استیضاح وزیر مسکن دولت موسوی: مهندس گنابادی

اولین استیضاحی که در تاریخ جمهوری اسلامی به

زیادی صحبت کردند و روحانی یکی از مهم ترین طرفداران مناظره در صدا و سیما بوده است. او درباره مناظره های اول انقلاب و اثرات آن مناظره ها اینگونه می گوید: «من توجه نمایندگان را به این نکته جلب می کنم که در سال ۵۹ وقتی ما از گروه ها برای بحث ایدئولوژی دعوت کردیم تمام گروه ها را دعوت کردیم، از منافقین گرفته تا نهضت آزادی، جبهه ملی، جاما، امتی ها. از همه این ها ما دعوت کردیم، نماینده تمام این گروه ها در صدا و سیما آمدند. نه یک جلسه شاید ۵-۶ روز آمدند، همه از بحث ایدئولوژی فرار می کردند، می گفتند بحث ایدئولوژی نباشد، بحث سیاسی ما حاضریم. بعد ما هم می گفتیم هر دو بحث باشد. هم سیاسی، هم ایدئولوژی. وقتی که موافقت کردند در روز بحث ایدئولوژی جز دو گروه بقیه گروه ها اصلاً شرکت نکردند به هیچ قیمتی. با اینکه قول داده بودند فردشان را معرفی کرده بودند، نیامدند. تازه در بحث ایدئولوژی هم وقتی بحث دیالکتیک تمام شد مسئله خداشناسی بنا بود مطرح بشود به هیچ قیمتی حزب توده و اکثریت حاضر به بحث نشدند، صریحاً به ما [گفتند] در بحث خداشناسی حاضر نیستیم، شرکت نمی کنیم و لو اینکه شما بروید افشاگری کنید و اعلام بکنید که این ها نیامدند. کما اینکه ما افشاگری کردیم، اعلام

به آن اختصاص داده شده، لزوماً ۵۰ درصد هم رشد فیزیکی داشته باشد و جناب روحانی در برخی از موارد این دو نوع پیشرفت را با یکدیگر اشتباه گرفته اند. همچنین وزیر مسکن پس از ارائه گزارشی از وضعیت ساختمان های نیمه تمامی که به وزارت مسکن تحویل داده شده می گوید: «مراتب فوق مؤید این مطلب است که در زمان انتقال پروژه های نیروی هوایی به وزارت مسکن و شهرسازی حدود پنجاه درصد کارهای منتقل شده پیشرفت کاری زیر شصت درصد داشته اند مسلماً برادر ما روحانی گزارشات خود را از دیگران گرفته اند آن دیگرانی که من اکنون باید در صداقت آنها شک کنم».

۲. درست نکردن باند فرودگاه های نظامی که باعث ضربه خوردن هواپیماهای جنگی شده است. یعنی یا باند قدیمی و فرسوده شده و باید روکش دار بشود (این امر باعث از بین رفتن چندین هواپیمای مدرن شده است). یا پایگاهی بوده که سه باند داشته که دو تای آن ها خراب بوده و یکی نیز به خاطر ورزش باد در جهت های مختلف نمی توان در تمام مدت شبانه روز از آن استفاده کرد. یا پایگاهی بوده که باند آن کوتاه بوده و بایستی تطویل باند انجام می شده است که این کار انجام نشده و چون باند کوتاه بوده هواپیما توانسته بنشیند

و قوع پیوسته است استیضاح مهندس گنابادی وزیر مسکن دولت موسوی بوده است. این استیضاح طی روزهای یازدهم و سیزدهم آبان ۱۳۶۱ در مجلس مطرح شد و نمایندگان زیادی در موافقت و مخالفت با استیضاح صحبت کردند. یکی از اصلی ترین موافقین استیضاح روحانی بوده است که موارد زیادی را برای استیضاح مطرح کرده است. در این قسمت ابتدا ادعاهای روحانی درباره عدم مدیریت وزیر مسکن، سپس جواب های وزیر و در نهایت جواب های روحانی به وزیر مسکن را می آوریم.

الف) مهم ترین دلایل استیضاح از نظر روحانی

۱. مسئولیت تکمیل ساختمان های نظامی که در دولت موقت به وزارت مسکن داده شده بود خوب انجام نشده است، در صورتی که بسیاری از این ساختمان ها بالای ۶۰ یا ۷۰ درصد پیشرفت فیزیکی داشته است و ادامه کار توسط وزارت مسکن به خوبی انجام نشده است.

در جواب این ادعای روحانی، وزیر مسکن اینگونه پاسخ داده است که پیشرفت هر پروژه به دو قسمت ریالی و فیزیکی تقسیم می شود و این دو مساوی نیستند؛ یعنی اینگونه نیست که هر پروژه ای که ۵۰ درصد پیشرفت ریالی داشته و نصف بودجه

و با خلبان درون آب رفته و خلبان هم از بین رفته است.

در جواب این ادعای روحانی، وزیر مسکن بیان می کند که همه اولویت بندی پروژه ها و اقدامات در نیروی هوایی با نظر خود فرماندهان و مسئولین نیروی هوایی انجام می شده است. او می گوید: «من در کمیسیون دفاع خدمت برادران کمیسیون عرض کردم. مطلب این است که برای اولویت دادن پروژه ما یک عددی داریم که این ریال است که ما می توانیم برای نیروی هوایی خرج کنیم بعد می رویم با آن ها می نشینیم و می گوئیم که برادران شما بگوئید که این را کجا خرج کنیم و این چیزی نیست که مثال بزنم و اشکال ندارد چون این دیگر محرمانه نیست. می گویند اصفهان، شیراز، مشهد این اولویت را تشخیص دادند. خیلی خوب، می گوئیم اصفهان، شیراز، مشهد، کجای اصفهان، شیراز، مشهد می گویند آقا پایگاه فلان و فلان در شیراز، پایگاه فلان و فلان در مشهد بعد می گوئیم خیلی خوب حالا پایگاه درست است. ولی کدام پروژه؟ بعد می گویند پروژه فلان و پروژه فلان. بعد می گوئیم کدام قرارداد؟ می گویند قرارداد فلان و قرارداد فلان، از این بهتر می شود؟ اولویت را خودشان داده اند و امضاهایشان هست و دقیقاً مشخص است.» همچنین وزیر مسکن

در رابطه با بودجه تصویب شده در مجلس برای نیروی هوایی اینگونه می گوید: «در سال ۵۹ حدود دو میلیارد و دویست میلیون تومان درخواست شد و تنها ۸۵۰ میلیون تومان پول برای نیروی هوایی واگذار شد و این پول را ما خرج کردیم چهل میلیون تومان هم کسری آوردیم و از جای دیگر و از اعتبارات دیگر رویش گذاشتیم. در سال ۶۰ دو میلیارد و سیصد میلیون تومان درخواست شد و تنها یک میلیارد بیست میلیون تومان واگذار شد و یک میلیارد و هشتصد میلیون تومان خرج کردیم و چهل میلیون تومان کسری را از سایر اعتبارات وزارت مسکن تأمین و در نیروی هوایی خرج کردیم. در سال ۶۱ دو میلیارد و یک صد میلیون تومان درخواست شده که تنها با ۸۵۰ میلیون تومان موافقت گردید.»

همچنین وزیر مسکن درباره ادعای روحانی درباره باندد پایگاه های هوایی اینگونه پاسخ می دهد: «خلاصه مطلب را بدون ذکر مشخصات به دلیل محرمانه بودن اینجانب شرح می دهم و مکاتباتی را که آقای روحانی ارائه نفرمودند در اختیار ریاست محترم مجلس می گذارم. خلاصه مطلب این است که این کارها جزو کارهای وزارت مسکن نبوده است. زیرا هشت سال پیش باند تحویل قطعی شده است و تعمیر و نگهداری از وظایف خود نیروها

من خوشحالم که برای ارزشیابی کارها و گزارش مسئولین چنین فرصتی به دست آمده است.»

همچنین وزیر مسکن در رابطه با کوتاه بودن یکی از باندهای فرودگاهی که روحانی مدعی شده بود باعث سقوط هواپیما در آب شده و خلبان نیز کشته شده است، می‌گوید: «این باند قبل از انقلاب ساخته شده و قبل از انقلاب هم تحویل شده است و قبل از انقلاب قرار بوده است که این باند برای کارهای آموزشی طویل شود. پس از انقلاب طویل شدن باند طبق نامه‌ای از درخواست‌های نیروی هوایی حذف می‌شود. خود نیروی هوایی می‌گوید آقا نمی‌خواهد طویل بشود حذف می‌کنیم و مجدداً تقاضای تحویل شدن آن را می‌نماید و دو مرتبه می‌گویند نه آقا طویل کنید. یک فرمانده عضو می‌شود می‌گوید که اینجا باید آموزشی باشد و می‌گویند طویل کنید و یکی می‌گوید لازم نیست این منطقه آموزشی باشد همان بس است و این باند که الان روی فرودگاه است برای نشستن هواپیما کافی است، ولی هواپیمایی که آموزشی است در حال آموزش است کافی نیست. طبق گزارش واصله، سقوط هواپیمای مورد اشاره برادرمان روحانی به دلیل عدم تطویل باند نیست و طبق اظهار یکی از فرماندهانی که (شاید مصلحت نباشد اسمش را بگویم) در جریان این امر

است.» وزیر مسکن در ادامه راجع به بودجه نیروی هوایی که بایستی برای کارهای فوری هزینه می‌شده است اینگونه توضیح می‌دهد: «از این مبلغ فقط صرف هزینه ۴۷ میلیون تومان را به ما دادند (صورت هزینه ۴۷ میلیون تومان به ما دادند و بقیه اش را ندادند) ای کاش این ۴۷ میلیون تومان صرف کارهای ضروری می‌گردید. اینجانب صورت هزینه این ۴۷ میلیون تومان را در اختیار ریاست محترم مجلس می‌گذارم. باعث تأسف خواهد بود که بگویم این پول صرف خرید نان پز ماشینی و پرداخت اضافه کار و خرید ۱۵۴ واحد کمپ پیش ساخته [که] قرارداد داشتند [شده است] و امروز ما می‌خواهیم آن کمپ‌ها را تحویل دهیم می‌گویند استاندارد نیست، اما خودشان رفته اند (یعنی نیروی هوایی) و از همین شرکت که کارهایش را می‌گویند استاندارد نیست کمپ پیش ساخته خریده اند. این مطلب تعجب ندارد از ۱۷۵ میلیون تومانی که برای کارهای ضروری در اختیارشان بود فقط حدود ۴۷ میلیون تومان را صورت حساب داده اند و آن هم آن صورت حسابی که خدمتان گفتم و آنگاه می‌گویند برای کارهای ضروری اعتبار نداریم روکش فرودگاه که ضروری است. کارهای دیگر را نمی‌توانند درست کنند ولی پول‌ها هنوز پیش آن‌ها است. شما قضاوت کنید و

بوده است سقوط هواپیما به دلیل نقص فنی دستگاه سمیلاتور و عدم تمرین خلبان هواپیما به موقع خود بوده است. این دستگاه آزمایشی است و خلبانان می روند پشت آن می نشینند. حینی که هواپیما شروع می کند به کار برای پرواز و پرواز می کند و می نشیند، آموزش می بیند. آن برادرمان گفته است که چون این دستگاه آماده نبوده خلبان آموزش کافی را نداشته و هواپیما را زده زمین و به باند مربوط نیست و همچنین خلبان این هواپیما برای مدت هفت ماه پرواز آزمایشی نداشته است و لذا گزارش برادرمان روحانی دقیق نیست.»

در جواب وزیر مسکن روحانی اینگونه پاسخ می دهد: «ایشان چیزهایی گفت که در حدی که من اطلاع دارم، من خنده ام گرفته بود، سمیلاتور اصلاً چه ربطی به سقوط هواپیما دارد؟ و هواپیمائی بوده که سقوط کرده (که حالا ایشان می گفت آموزشی بوده) آنکه سقوط کرده استاد خلبان بوده و بهترین خلبان در نیروی هوائی بوده، همه هم او را در نیروی هوائی می شناسند من تعجب می کنم، استاد من، سخن من نیست، استاد من گزارش رسمی بازرسی است. این گزارش می گوید بخاطر عدم اجرای کار وزارت مسکن و شهرسازی زیان مالی و زیان جانی داشتیم. آن وقت در این گزارش پیوست بطور مفصل گفته چند مورد لاستیک

ترکیدگی پیدا کرده، چند مورد (اف او دی) بوده، تمام موارد در این گزارش پیوست آمده است. تنها کسی که در این زمینه تخصص دارد همین ها هستند، نه وزارت مسکن می تواند بگوید؛ یعنی در دادگاه هم ما مطرح بکنیم این ها متخصص این کار هستند. این کسی نیست که بگوییم کار ساختمانی بعهدہ اش هست این کسی که رئیس بازرسی هست اینجا امضاء کرده و او مقام مسئول است نه من تخصص دارم، نه ایشان و حالا ایشان نسبت هایی که به نیروی هوایی می دهد، در اینکه نیروی هوایی برای مردم چه کرده و وزارت مسکن، خود ملت ایران باید قضاوت کند. دیروز پنج فروند هواپیما، همین نیروی هوایی می اندازد، نیروی هوایی که در طول این مدت فداکاری کرده، اینها صداقت ندارند (همهمه نمایندگان) زنگ رئیس.»

یا درباره روکش کردن باند فرودگاه روحانی اینگونه پاسخ می دهد: «بعد حالا به فرمانده آن پایگاه هم ما کاری نداریم که ایشان می گوید او گفته است لازم نیست. خود برادرهای مسکن و شهرسازی در ضمن نامه ای که نوشته اند (این مربوط به خود مسکن و شهرسازی است) می گوید: نسبت به روکش باند فلان پایگاه اقدام مقتضی معمول دارند در صورتی که کمبود اعتبار

این پایگاه به این انبارها نیاز مبرم داشته است (یعنی همان موقعی که تقریباً جنگ شروع شده بود) برای اینکه آقای روحانی امروز نگوید چرا در بروکرسی گیر کرده اید، این انبار مهمات را برخلاف مقررات تحویل کارگاهی دادیم. (در کارگاه تحویل دادیم) که صورت جلسه تحویل و تحول آن و حتی تشکر فرمانده نیروی هوایی

**این مطلب تعجب ندارد از ۱۷۵
میلیون تومانی که برای کارهای
ضروری در اختیارشان بود فقط حدود
۴۷ میلیون تومان را صورت حساب
داده اند و آن هم آن صورت
حسابی که خدمتتان گفتم
و آنگاه می-گویند برای
کارهای ضروری اعتبار
نداریم**

و وزیر دفاع وقت موجود است که عیناً تقدیم ریاست مجلس می شود. (خیلی جالب است فرمانده نیروی هوایی و وزیر دفاع مملکت از اینکه ما این ها را به موقع تحویل دادیم تشکر کرده اند بعد می گویند هنوز تحویل نشده است.)
بعداً در ۶۱/۵/۲۷ به خاطر آنکه کارهای قانونی هم

است به ما اعلام کنند تا اقدام نسبت به کسب مجوز انجام گیرد. اگر این مربوط به شما نبود و شما نمی بایست انجام بدهید چطور اصل ضرورت را هم مجری طرح شما می گوید و هم در کمیسیون شرکت می کنید و هم تعهد می کنید انجام بدهید و هم شما می دانید روکش وظیفه شما هست. در تمام نامه هایی هم که مکاتبه شده اینجا یک مورد وزارت مسکن نگفته است وظیفه من هست یا نیست برای اینکه روشن است لکه گیری مربوط به نیروی هوایی است، اما این کار روکش کار وزارت مسکن است.»

درباره کم بودن بودجه وزارت مسکن روحانی اینگونه پاسخ می دهد: «آقای وزیر می گوید من آدمم گفتم به من پول ندادند در این مجلس. اعلام کرد. من می گویم اگر اهمیت این طرح ها را می گفت این مجلس به او پول می داد، هرچه می خواست.»

۳. وجود تناقض در آمارهای وزارت مسکن: مثلاً یک انبار مهمات را در جایی گزارش داده اند که در سال ۵۹ تحویل داده شده است و در جای دیگری گزارش داده اند که در سال ۶۰ تحویل داده شده است.

درباره این ادعا وزیر مسکن اینگونه پاسخ می دهد: «مطلب این است که در سال ۵۹ وقتی که

خود را با ماشین های کولردار انجام می دادند. افرادی که در محل زندگی آن ها مشروبات الکلی و وسایل عیاشی و انواع نوارهای ترانه های کذایی [وجود دارد]. این گزارش سپاه پاسداران چابهار است.»

وزیر مسکن در پاسخ این ادعا می گوید: «ایشان ادعا کردند که آنجا یک عشرتکده است که زیر نظر وزارت مسکن و شهرسازی اداره می شود و افراد سوار ماشین کولردار می شوند (کسی اگر به آن منطقه رفته باشد می داند واقع مطلب این است که بدون ماشین کولردار سخت است کسی ۱۲ ماه آنجا باشد). از این برادر می پرسم که این عشرتکده به ادعای شما که در آن مشروبات الکلی می خورند در داخل پایگاه است یا خارج آن؟ اگر در داخل پایگاه است که باید گفت یا این مشروبات الکلی و نوارهای لهر و لعب از آسمان به این پایگاه آمده یا از در ورودی. اگر از در ورودی وارد شده در این صورت آیا نباید انتظار داشت که اسناد فوق محرمانه از این پایگاه خارج شود؟ من توضیح بدهم دلم نمی آید رد بشوم. می گویند که پایگاه عشرتکده است و این اشکالات را دارد. پایگاه یک در ورودی دارد، اگر این در ورودی را شما نمی توانید چک کنید و کنترل کنید که آنجا فرمانده دارد، گروه ضربت نیروی هوایی است سیاسی ایدئولوژیک هست و نمی تواند کنترل کند و نکرده. اسناد فوق محرمانه را چطوری در این پایگاه بگذاریم؟

انجام شده باشد نوشته ایم که بیایند این کارها را که قبلاً باید انجام می شد و اگر انجام می شد شاید چند ماه مسئله تحویل و تحول انبارها به عقب می افتاد، حالا انبارها را تحویل بگیرید. گفتیم زمان جنگ است وضعیت غیر عادی است در نتیجه انبارها را تحویل دادیم. حالا می گویم آقا بیاید تحویل بگیرید. صورت جلسه تحویل هم داریم.»

**طبق اظهار یکی از فرماندهانی که
(شاید مصلحت نباشد اسمش را
بگویم) در جریان این امر بوده است
سقوط هواپیما به دلیل نقص
فنی دستگاه سمیلاتور و
عدم تمرین خلبان هواپیما
به موقع خود بوده است**

وجود فساد و عیاشی در دستگاه های زیرمجموعه وزارت مسکن: روحانی در این رابطه می گوید: «سپاه آنجا یک گزارشی داد، نوشته است، اینجا عشرتکده است. حالا من یک تکه اش را می خوانم. نوشته است که ما در کارگاه مسائلی از گروهک ها داشتیم (همان کارگاهی که زیر نظر وزارت مسکن دارد فعالیت می کند) بعضی ایادی خوانین و اشرار در شرکت "مهک" نفوذ داشتند. عکس العمل از جانب این مسئولین دیده نشده است. افرادی که از خانه های مجلل و لوکس به صورت ویلا استفاده می نمودند. کوچکترین کار

حائری زاده: من عرض می کنم برای اطلاع آقایان نمایندگان که در میان دوره ای تشریف نداشتند ...

رئیس: شما که بدتر کردید.

یکی از نمایندگان: نماینده بیرجند را راهش ندهید.

دکتر روحانی: وزیر ده بار اهانت کردند شما هیچی نگفتید آقای هاشمی.

رئیس: شما بیشتر اهانت کردید من که حرف های شما را بیشتر می فهمم.

حائری زاده: آقای روحانی در همین جا در همین مجلس ...

خلخالی: آقا شما به ایشان نسبت دادید عشرتکده درست کرده است. خودتان می خواستید ملاحظه کنید.

حائری زاده: در همین مجلس برای اطلاع نمایندگان میان دوره ای که بعداً تشریف آوردند

عرض می کنم آقای روحانی در همین مجلس با آقای وزیر مسکن در اینجا سی و چهل نفر نمایندگان شاهد بودند و اینجا برخورد اهانت آمیزی کردند و به معاونین ایشان اهانت کردند و حالا بعد هم برخوردها ادامه دارد. (همهمه نمایندگان).

البته در آخر جلسه علنی مجلس حائری زاده از

و من قبول ندارم این حرف را که آنجا عشرتکده است، بیشترین زحمت را آنجا کشیده اند و آیا اگر روزی با ادعای آقای روحانی یکی از کارگران این شرکت که اصولاً تحت مدیریت وزارت مسکن نیست وزیر نظر مدیر دولتی است که هیچ گناهی ندارد از داخل گروهک ها سر درآورد مسئول آن وزارت مسکن است یا شرکت پیمانکار یا یک سازمان دیگر؟ پس هر گروهکی را در این مملکت می گیرید و در هر شرکتی هست بیاید به وزرات مسکن بگویند، بگویند تو چقدر بی عرضه ای که یک عضو یک گروهک در این شرکت بود. آخر من مسئولش نیستم.»

یکی از حواشی این استیضاح بحثی است که میان حائری زاده که طرفدار مهندس گنابادی بوده و روحانی شکل می گیرد. مباحث مطرح شده را به صورت مستقیم از مذاکرات روز ۶۱/۸/۱۳ نقل می کنیم:

حائری زاده: به اعتقاد من آقای روحانی کارگردان اصلی این کار بودند و بقیه برادران تحت تأثیر ایشان قرار گرفتند.

دکتر روحانی: اهانت نکنید (حائری زاده - کارگردان اصلی مسئله ای نیست) آقای هاشمی شما چرا جلوگیری نمی کنید؟ این چه حقی دارد با بنده این طور حرف بزنند؟

روحانی معذرت خواهی می کند. رئیس مجلس درباره اعتذار حائری زاده اینگونه می گوید: «آقای حائری زاده نامه ای نوشتند و عذرخواهی کردند و گفته اند که کلمه کارگردان را که بکار بردم تحت ناراحتی بود و فشار عصبی آن موقع داشتم و از آقایان امضاکنندگان عذرخواهی می کنند».

درباره این استیضاح چند نکته مهم وجود دارد:

۱. بحث ارائه آمارهای متفاوت از سوی مسئولین نظام که امروزه به یکی از مهم ترین بحث های سیاسی تبدیل شده است ظاهرا سابقه ای ۳۰ ساله دارد و یکی از ادعاهایی که هر دو طرف دعوی استیضاح مطرح می کرده اند آمارهای متفاوتی بوده است که هر کسی به نفع خود ارائه می کرده است و دیگری را متهم به عدم صداقت می کرده است. در این موضوع به نظر می رسد، که در بسیاری از موارد هر گروه سعی می کند موضوع را به آنگونه که به نفع حزب و گروه خودش باشد بیند و اشکالاتی را که در کارش وجود دارد نادیده بگیرد. ما به آمارهایی که در این استیضاح آمده است دسترسی کامل نداریم و نمی توانیم قضاوت کنیم که کدامیک از طرفین استیضاح درست می گفته اند، اما این رویکرد که مسئولین قوای مختلف همدیگر را متهم به عدم صداقت در ارائه آمارها بکنند، قطعاً رویکردی اشتباه است

که تنها به نفع دشمنان نظام اسلامی است. آقای روحانی نیز که هم اکنون ریاست قوه مجریه را بر عهده گرفته اند بایستی با نگاهی منصفانه به تلاش های مسئولین قبلی قوه مجریه نگاه کنند و از زیر سؤال بردن دستاوردهای دولت های قبلی خودداری کنند.

۲. این استیضاح جنجالی ترین حضور حسن روحانی طی ۲۰ سال نمایندگی او در مجلس است. او در این استیضاح جدی ترین مخالف وزیر مسکن بود و تلاش زیادی کرد تا او نتواند رأی اعتماد مجدد از مجلس بگیرد که البته در این کار موفق نبود و در نهایت مجلس با ۱۰۱ رأی موافق، ۷۵ رأی مخالف و ۱۲ رأی ممتنع به حضور مجدد مهندس گنابادی در دولت رأی اعتماد مجدد داد. اسامی موافقین و مخالفین این استیضاح در مشروح مذاکرات مجلس آمده است که در بین موافقین ابقای مجدد وزیر مسکن، نام هاشمی رفسنجانی به چشم می خورد که نشان می دهد علی رغم نزدیکی هاشمی با روحانی، هاشمی با این استیضاح مخالف بوده است.

مخالفت روحانی با تشکیل

وزارت اطلاعات

طرح تشکیل وزارت اطلاعات در ۶۲/۲/۱۹ در مجلس مطرح شد و موافقان و مخالفان نظرات خود

حضور داشته اند و مجلس به لحاظ مباحث مختلف نظری و قانونی در سطح بالایی بوده است، البته حضور نمایندگان نهضت آزادی و دیگر گروه های سیاسی نیز در این مباحث مجلس بی تأثیر نبوده است و سوم اینکه به دلیل اول بودن این مجلس، در برخی موارد بی تجربگی هایی در بین نمایندگان مجلس دیده می شود که البته فضای انقلابی-گری نیز در آن بی تأثیر نیست. فعالیت روحانی در مجلس اول نیز بر همین اساس می توان

اگر ما این قدرت را در اختیار ۵ نفر
فقیه قرار بدهیم یعنی شورای عالی
قضایی که ۵ نفر مجتهد و فقیه در هر
زمانی هستند آن ها بالای سر این قوه
باشند اطمینان قلبی برای ما
بسیار بیشتر است از اینکه
قدرت مطلقه این اطلاعات
در اختیار یک فرد به عنوان
وزیر باشد

بررسی کرد. او در بسیاری از مسائل اظهار نظر کرده است و حضوری فعال در مجلس داشته است. همچنین به دلیل نمایندگی که از طرف مجلس در شورای سرپرستی صدا و سیما داشته است بسیاری

را مطرح کردند. روحانی نیز در این رابطه نظراتش را مطرح کرده است. روحانی با تشکیل وزارت اطلاعات مخالف بوده است و معتقد بوده که باید دستگاه اطلاعاتی کشور زیر نظر قوه قضاییه باشد.

او در این رابطه می گوید: « همه ما می دانیم ارگان اطلاعاتی کشور خوب بالاترین قدرت در کشور خواهد شد. چه بخواهیم و چه نخواهیم اگر ما این قدرت را در اختیار ۵ نفر فقیه قرار بدهیم یعنی شورای عالی قضایی که ۵ نفر مجتهد و فقیه در هر زمانی هستند آن ها بالای سر این قوه باشند اطمینان قلبی برای ما بسیار بیشتر است از اینکه قدرت مطلقه این اطلاعات در اختیار یک فرد به عنوان وزیر باشد.»

نتیجه گیری در مورد مجلس اول

مجلس اول به چند دلیل یکی از مهم ترین و جنجالی ترین مجالس جمهوری اسلامی بوده است. اول اینکه در این مجلس به دلیل وجود مسائل مهم و بحرانی مثل جنگ، ترور مسئولین رده بالای نظام، غائله های تجزیه طلبانه، عزل بنی صدر و ... شرایط خاصی در مجلس حاکم بوده است. دوم اینکه در این مجلس به دلیل تأکید حضرت امام (ره) بسیاری از نیروهای اصیل انقلاب

از مباحث و طرح-های صدا و سیما را در مجلس پیگیری می کرده است و همه این موارد در سوابق ایشان در مذاکرات مجلس موجود است.

مجلس دوم (۶۳ تا ۶۷)

تمجیدهای روحانی از آیت الله ری شهری

تشکیل وزارت اطلاعات در دوره اول مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید. درباره این طرح باید گفت که ابتدا طرح تشکیل وزارت اطلاعات به تصویب رسید و سپس طی یک ماده واحد که در تاریخ ۶۲/۲/۲۹ در مجلس مطرح شد شرایط وزیر اطلاعات به شرح ذیل به تصویب مجلس رسید:

«وزیر اطلاعات دارای شرایط زیر خواهد بود:

۱. از نظر تحصیلات در حد اجتهاد.
۲. اشتغال به عدالت و تقوی.
۳. داشتن سابقه روشن از نظر سیاسی و مدیریت.
۴. عدم عضویت در احزاب و سازمانها و گروههای سیاسی.

تصویب این طرح باعث شد که در مجلس دوم و هنگام معرفی وزیر اطلاعات جدید بر اساس این طرح عمل شود و دولت موسوی آیت الله ری شهری را برای بر عهده گرفتن این سمت به مجلس

معرفی کرد. روحانی در جلسه ۶۳/۵/۲۴ در موافقت با برخی از وزرا صحبت می کند. یکی از این وزرا وزیر اطلاعات است. روحانی درباره سوابق مذهبی و اطلاعاتی آیت الله ری شهری اینگونه می گوید: «نسبت به فردی که معرفی شده به عنوان وزیر اطلاعات یعنی برادرمان حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای ری شهری بنده به خاطر آشنائی که با ایشان از سال ۴۱ دارم و در طول این مدت ارادتمند ایشان بودم از لحاظ تدین نکاتی را آنچه که من خودم در رفاقت و دوستی با ایشان لمس کرده ام خدمتان عرض می کنم. از سال ۴۱ که در حوزه علمیه قم بنده با ایشان آشنا شدم همواره ایشان را با این ویژگی ها می دیدم؛ تدین و تعبد ایشان و حتی تهجد ایشان بسیاری از نیمه شب ها ما می دیدیم که حجره ایشان چراغش روشن است و مشغول نماز و دعا و تهجد هستند و این برای ما بسیار مهم است. ... به اضافه ایشان در کارهای اطلاعاتی بوده. در کشف و خنثی سازی چندین گروه توطئه گر ایشان از همان لحظات اول از همان اولین خبرها، قبل از پخته شدن، در جریان بوده، نظارت کرده بر جریان و به ثمر رسانده. در مسائل اطلاعاتی تجربه اش بسیار گران بها است. این نیست که ما بگوئیم که فردی که حدود ۳ سال است مداوما به کار اطلاعاتی برخورد دارد و

مجلس سوم (۶۷ تا ۷۱)

تحلیل روحانی از وضعیت کشور و جهان در سال های آخر دهه شصت

سال ۶۸ یکی از مهم ترین سال ها برای جمهوری اسلامی ایران بوده است. در این سال و پس از رحلت حضرت امام (ره) آیت الله خامنه ای به رهبری انتخاب شدند و دولت هاشمی نیز با شعار سازندگی وارد عرصه اجرایی کشور شد. در این باره تحلیل های متفاوتی ارائه شده است. روحانی در ۶۸/۱۰/۱۷ در نطق پیش از دستور خود در مجلس تحلیلی جامع از وضع کشور و منطقه ارائه می کند. او در تحلیل خود از سه حادثه مهم و سه نقطه امید برای جمهوری اسلامی یاد می کند و اینگونه می گوید: «اگر این سه نکته رادر کنار هم قرار دهیم، یعنی از دست دادن بزرگترین شخصیت جهان اسلام و رحلت حضرت امام، حوادثی که در منطقه ما به وقوع پیوسته و حوادث جهانی که ما شاهد آن هستیم، ما را وادار می کند که در این مقطع تاریخی با وحدت بیشتر و با انسجام بیشتر در برابر توطئه های جهانی بایستیم و مقابله کنیم. ما در کنار این سه حادثه سه نقطه امید و روشن رادر داخل کشورمان شاهد بودیم که هر سه نعمت و هدیه الهی بود... این سه نقطه امید یعنی حضور مردم در صحنه، رهبری توسط لایق ترین فرد و در

افرادی که در کار اطلاعاتی دارند کار می کنند بر آن ها نظارت دارد و تجربه گرانمایی را به دست آورده، این تجربه به سادگی امکان پذیر نیست، این تجربه با درس خواندن کلاس دیدن و مطالعه کردن هم امکان پذیر نیست؛ یک مقدار استعداد لازم برای این کار لازم است و یک مقدار هم تجربه در عمل که این تجربه را پیدا کرده و ما افرادی مثل ایشان که دارای این تجربه باشند خیلی زیاد معلوم نیست در کشور داشته باشیم».

نتیجه گیری مجلس دوم

مجلس دوم از سال ۶۳ شروع و تا سال ۶۷ ادامه پیدا کرد. در این دوران مهم ترین مسئله کشور، مسئله جنگ و دفاع مقدس بوده است و روحانی در مسائل مربوط به دفاع مقدس بسیار فعال بوده و سمت های متعددی در این باره بر عهده داشته است و بر همین اساس است که در مجلس دوم حضور روحانی بیشتر در زمینه طرح ها و مسائل نظامی و امنیتی بوده است. او در طرح هایی مثل طرح اصلاح قوانین ارتش یا قانون خدمت وظیفه عمومی یا طرح قانونی ارتش جمهوری اسلامی ایران حضوری فعال داشته است، اما در زمینه نطق های پیش از دستور، تذکر به مسئولین و سؤال از اعضای کابینه و ... فعالیت کمتری داشته است.

نزدیک شدن به اروپا برای مقابله با توطئه های آمریکا

یکی از نطق های پیش از دستور روحانی در مجلس سوم در زمانی بوده است که صدام به کویت حمله کرده است و در داخل کشور مواضع متعددی در این زمینه گرفته شده است. برخی طرفدار کمک به آمریکا در مقابل عراق و برخی نیز طرفدار کمک به صدام در مقابل آمریکا بودند. روحانی که در آن زمان دبیر شورای عالی امنیت ملی بود در نطقی که در ۶۹/۱۰/۵ در مجلس ایراد کرده است، اینگونه درباره روابط خارجی ایران در آن زمان اظهار نظر می کند: «شعاری که جمهوری اسلامی ایران دارد یکی شعار به حق و منطقی و صحیح و درست و در راستای مقابله با توطئه آمریکاست و آن امنیت منطقه توسط کشورهای منطقه بدون حضور نیروهای خارجی در منطقه. بنابراین با توجه به اینکه این مسئله فوق العاده برای ما و کشورهای منطقه حیاتی است ما باید در سیاست خارجی در منطقه فعال باشیم و با رقابت شدیدی که بین اروپا و آمریکا نسبت به این منطقه وجود دارد ما باید روابطمان را با اروپا گسترده تر بکنیم و در برابر توطئه آمریکا مقابله کنیم».

به نظر می رسد این مواضع با مواضع فعلی روحانی که در مناظره های انتخاباتی نیز مطرح شد، تفاوت

دست گرفتن بار مسئولیت [اجرایی] کشور توسط چهره دوم انقلاب و کشور، چیزی بود که در برابر همه توطئه ها مردم ما را امیدوار کرد و تمام آن توطئه ها و نقشه هایی که دشمن در نظر داشت نقش بر آب نمود.»

او در ادامه صحبت هایش درباره جایگاه ولایت فقیه می گوید: «در برابر توطئه های جهانی و منطقه آن کسی که می تواند مردم را یکپارچه بکند، آن شخصیتی که می تواند وحدت ملی برای ما ایجاد بکند، آن کسی که می تواند پرچم مبارزه را در برابر همه توطئه ها بردوش بگیرد، کیست؟ کدام نهاد است؟ کدام قدرت است؟ نه مجلس، نه دولت، نه قوه قضائیه، نه هیچکس دیگر نمی تواند این پرچم را بر دوش بگیرد. این پرچم [را] تنها رهبری است که می تواند بردوش بگیرد. آن کسی که امروز می تواند در برابر این توطئه ها بایستد و بشکند ملت بزرگ ایران هست به رهبری یک راهبر و آن ولایت فقیه است. (احسن). اگر ولایت فقیه ما نداشتیم، انقلاب ما پیروز نبود و اگر ولایت فقیه ما نداشتیم در برابر ده ها و صدها توطئه ای که در طول این ۱۰-۱۱ سال بود ما را خرد کرده بودند.»

مجلس چهارم (۷۱ تا ۷۵)

حقوق بشر آمریکایی از نظر روحانی

یکی از حوادث مهم بین المللی در اوایل دهه هفتاد حمله عراق به کویت و پس از آن حمله آمریکا به عراق بوده است. این دو حمله نظامی باعث به هم خوردن امنیت در منطقه خاورمیانه و خلیج فارس شد و بر همین اساس، روحانی که در آن زمان هم دبیر شورای عالی امنیت ملی و هم نائب رئیس مجلس بود در این مورد موضع گرفت. او در سخنرانی که در تاریخ ۷۱/۱۰/۲۹ در مجلس داشته است درباره حمله آمریکا به عراق، مسئله فلسطین، محکومیت شورای امنیت سازمان ملل و دیگر مسائل بین المللی نکات مهمی را ذکر می کند. او در سخنرانی خود شورای امنیت سازمان ملل را به خاطر حمله به عراق به شدت محکوم می کند و با نشان دادن رفتار دو گانه این شورا و مقایسه عملکرد این شورا در مسئله فلسطین و عراق بیان می کند که آنچه برای غرب اهمیتی ندارد حقوق بشر و حقوق بین الملل است. در ادامه بخشی از صحبت های او را می آوریم: «مسئله دیگری که از لحاظ منطقه ای و بین المللی حائز اهمیت است، حوادث نگران کننده روزهای اخیر و حملات چند کشور غربی به رهبری آمریکا علیه عراق است که از جهاتی این حوادث حائز دقت و تأمل است.

داشته باشد. در مناظره سوم روحانی در جواب حداد عادل گفت که مذاکره با آمریکا راحت تر است زیرا اروپایی ها کدخدایی دارند که باید مرتب از او اجازه بگیرند پس اگر با همان کدخدا مذاکره کنیم آسان تر است. به نظر می رسد روحانی در آن زمان آمریکا و اروپا را در کنار یکدیگر می دانسته ولی الان معتقد است که آمریکا کدخدای جهان است و اروپایی ها برای همه کارهایشان از آمریکا اجازه می گیرند.

نتیجه گیری مجلس سوم

در این دوره از مجلس نیز روحانی در بیرون مجلس سمت های امنیتی و نظامی متعددی بر عهده داشته است و در سال ۶۸ از سوی رهبری به عضویت شورای عالی امنیت ملی درمی آید و از سوی رئیس جمهور نیز به دبیری این شورا برگزیده می شود. او فعالیت زیادی در مجلس سوم نداشت و بیشتر به طرح های مربوط به مسائل امنیتی و نظامی مثل طرح ادغام وزارتخانه های دفاع و سپاه پاسداران پرداخته است. او در لایحه بودجه هر سال نیز پیشنهادات و مباحثی را در مجلس ارائه کرده است.

بیش از چهار صد نفر از آزادخواهان و مبارزان فلسطینی همراه بوده است. علی رغم آنکه شورای امنیت نسبت به اخراج فلسطینیان اعلام موضع کرده است و از اسرائیل خواسته است که فلسطینیان به خانه و کاشانه خود برگردند. این حادثه و همزمانی این حادثه با حوادث مولمه دیگر در جهان پرده از روی این حقیقت برمی دارد که آنچه که برای غرب اهمیتی ندارد حقوق انسان ها، حقوق بشر، قوانین بین المللی و مصوبات بین المللی است و تنها چیزی که برای غرب مهم است منافع مادی خود آنهاست.»

اعتماد ناطق به روحانی

اکثریت مجلس چهارم دست جناح راست بود و هماهنگی زیادی بین این مجلس با دولت هاشمی وجود داشت. در این مجلس ریاست به ناطق نوری رسید و در هر چهار سال روحانی نائب رئیس اول مجلس بود و در غیاب ناطق نوری ریاست مجلس را بر عهده می گرفتند. در مدت نائب رئیسی روحانی در مجلس چهارم رابطه بسیار صمیمانه ای بین او و ناطق نوری برقرار بوده است. برخی از شواهد این رابطه در مذاکرات مجلس چهارم و پنجم منعکس شده است. در یکی از جلسات که در تاریخ ۷۳/۱۲/۲۰ برگزار شده و ناطق نوری

نکته حائز اهمیت در این حوادث این است که حملات کشورهای غرب، تحت عنوان حمایت از قطعنامه-های شورای امنیت سازمان ملل متحده انجام گرفته است: سؤال ما این است که اولاً در کجای منشور ملل متحد آمده است که ضمانت اجرای مصوبات شورای امنیت، موشک های زمین به زمین، سطح به سطح، بمب ها و موشک های هوا به زمین کشورهای غربی آنهم ۳ کشوری که در این عملیات شرکت داشته اند ذکر شده است. ثانیاً اگر نقض یک قطعنامه و نادیده گرفتن مصوبات شورای امنیت موجب حملات موشکی و هوایی است چرا در بوسنی و هرزگوین و در فلسطین اشغالی از این ضمانت های اجرایی خبری نیست؟

ثالثاً مگر شورای امنیت خود قادر به تفسیر مصوبات خود نیست؟ مگر شورای امنیت خود قادر نیست که تصمیمات جدید خود را اعلان نماید؟ و کالتی که ۳ کشور غربی عملاً از طرف شورای امنیت به عهده گرفته اند از کجاست؟

نکته دیگری که در این حادثه حائز دقت است این است که حملات اخیر سه کشور غرب با تشدید تجاوزات صرب ها در بوسنی و هرزگوین و سببیت های جدید اسرائیل نسبت به مردم مسلمان فلسطین یعنی صاحبان اصلی آن سرزمین و اخراج

صحبت کردند، ایشان تشریف آورده بودند و حضور داشتند با ایشان صحبت شد، استنباط ایشان همچنان این بود که قابل طرح بوده است و چون در مدیریت ایشان هم بوده و استنباط ایشان هم بوده، حق این نیست که حالا من در این مدیریت خودم، بخوام که مصوبه ای را که مدیر دیگری در زمانی که جلسه را اداره می کرده، من بخوام آن مصوبه را تغییری بدهم، خیلی متشکرم.»

به نظر می رسد این رابطه خوب همچنان ادامه دارد و روحانی احترام زیادی برای ناطق نوری قائل است و ناطق نیز مشاوره های فراوانی به روحانی در امور مختلف می دهد.

پروژه اسلام هراسی و ایران هراسی توسط آمریکا پس از فروپاشی شوروی

پس از فروپاشی شوروی و از بین رفتن حاکمیت دو قطبی در جهان نظریه های مختلفی درباره روابط بین الملل مطرح شد. برخی معتقد بودند آمریکا برای توجه بسیاری از اعمال خود مجبور به خلق یک دشمن و تصویرسازی منفی از او در ذهن جامعه جهانی است. این افراد معتقد بودند که آمریکا پس از فروپاشی شوروی مهم ترین دشمن خود را اسلام و تفکرات انقلابی اسلامی

حضور نداشته و روحانی رئیس مجلس بوده است تصمیمی گرفته می شود که مورد اعتراض برخی از نمایندگان قرار می گیرد. ناطق نوری در جواب این نمایندگان می گوید:

رئیس: خوب حالا این زمان خود آقای روحانی بوده بعد از ظهر ایشان می آیند زمان خود ایشان شما صحبت بفرمایید هر تصمیمی گرفتید قبول. بگذارید خود آقای روحانی بیانند چون خودشان در صورت مذاکرات و در جریان مذاکرات و در همه چیز بوده اند خودشان تصمیم بگیرند. بنده هم همین جا اعلام می کنم هر تصمیمی ایشان گرفت برای من قابل قبول است.»

در مجلس پنجم نیز دوباره همین اتفاق تکرار می شود و این بار نیز ناطق نوری به صورت کامل از مدیریت روحانی دفاع می کند. در مذاکرات سوم بهمن ۱۳۷۵ ناطق نوری درباره مدیریت روحانی اظهار نظر می کند:

رئیس: ببینید! حالا اگر در مدیریت خود بنده بود می توانستم که قضاوت بکنم و یا در نظرم تجدید نظر بکنم یا یک تأمل دیگری. در مدیریت جناب آقای روحانی بوده، تشخیص با مدیر جلسه است. من در آن مدیریت نبودم، مدیر جلسه تشخیص داده است که مغایرت ندارد، بعداً هم با ایشان هم صحبت شد، آقای باهنر را خواستیم با ایشان

کنند تا معضلات خود را با اروپا بتوانند حل کنند تا مشکلات داخلی خود را حل کنند، تا سیاست نظامی گرانه خود را در سطح جهانی و فروش تسلیحات خود را توجیه کنند و برای مداخلات خود در سطح جهان توجیه سیاسی و حقوقی برای آن بیابند.

آمریکا منفعتش آن است که جمهوری اسلامی ایران را کشوری خطرناک برای جهانیان و مخصوصاً برای منطقه اعلام کند تا اسلحه خود را به منطقه بفروشد تا حضور بیشتر نظامی و غیر قانونی خود را در منطقه توجیه کند. این به نفع آمریکاست که جمهوری اسلامی ایران را کشوری متجاوز اعلام کنند، کشوری خطرناک اعلام کنند. از طرف دیگر این نفع برای برخی از کشورهای عربی منطقه آفریقا که وضعیت کشورشان بحرانی است و جایگاه مردمی ندارند و هر روز به دلالتی مشغول هستند گاهی به سمت اروپا و اخیراً به سمت آمریکا برای اینکه معضل داخلی خود را حل کنند، برای اینکه خشونت خود را در داخل کشور خود توجیه کنند، دستگیری های وسیع را توجیه کنند ناچار هستند به یک دشمن خارجی که آن دشمن خارجی را بعنوان ایران اعلام می کنند توجه بدهند تا بتوانند مشکل داخلی خود را و برخوردهای خشونت آمیز خود را توجیه کنند. ...

می داند و تمام تلاشش را برای از بین بردن این تفکر انجام خواهد داد. روحانی در صحبت های که در هجدهم فرودین ۷۲ به مناسبت حمله نظامی ارمنستان به منطقه قره باغ انجام داده به این موضوع به صورت مفصل پرداخته است و به نوعی این نظریه را مطرح کرده است. او در این باره می گوید: «متأسفانه همسایگان جنوبی ما در این اواخر در هر نشستی که دارند برای خوش آمد دیگران و به نفع دیگران بیانیه ای را صادر می کنند که این بیانیه نه به نفع آنهاست نه به نفع ایران است نه به نفع همسایگی کشورها و اتحاد اسلامی است.

حتماً آمریکائی ها مایل هستند که یک چنین بیانیه هایی صادر شود بدلیل اینکه دولت آمریکا بخاطر حل مشکلات فراوان داخلی که این مشکلات داخلی تنها اقتصادی هم نیست حتی اجتماعی و سیاسی هم می باشد و برای حل معضلات داخلی خود و مسائلی که در سطح جهانی با آن روبروست حتی مسائلی که در اروپا با آن روبروست ناچار است همواره یک دشمن خارجی داشته باشد و آن دشمن خارجی را بیش از آنچه که هست بزرگ جلوه دهد تا معضلات خود را حل کند و لذا بعد از پایان جنگ سرد آمریکائی ها بنیادگرایی اسلامی را که در رأس آن جمهوری اسلامی ایران است بعنوان خطر بزرگ خود، منطقه و غرب اعلام می

این نکته هم تأکید داشته ایم که جمهوری اسلامی ایران به هیچ کشوری و به هیچ دولتی و به هیچ قدرتی و به هیچ ابرقدرتی اجازه نخواهد داد در امور داخلی اش مداخله کند یا در تمامیت ارضی کشورش و یا یک وجب از خاک این جمهوری چشم طمع داشته باشد. امیدواریم همسایگان جنوبی ما به منافع بلند مدت خود بیندیشند و کاری نکنند که نفعش برای دیگران و یا حتی دشمنان مشترک ما باشد و ضررش به حال آنها (احسن)

ما باید در سیاست خارجی در منطقه
فعال باشیم و با رقابت شدیدی که
بین اروپا و آمریکا نسبت به این منطقه
وجود دارد ما باید روابطمان را
با اروپا گسترده تر بکنیم و در
برابر توطئه آمریکا مقابله کنیم

«احسن»

تمجید روحانی از شهید آوینی

شهید آوینی در ۲۰ فرودین ۷۲ در منطقه فکه به شهادت رسید و انقلاب اسلامی یکی از نیروهای هنرمند و متعهد خود را از دست داد. روحانی در

اسرائیل برای اینکه بتواند همسایگان عرب خود را به سر میز مذاکره بکشاند، امتیازی به آن ها ندهد مشکلات و زخم های کهنه منطقه را بصورتی حل کند، تجاوزات خود را توجیه کند، برای او مناسب است که دشمنی را در منطقه معرفی کند که دشمن مشترک اعراب و اسرائیل باشد و ایران را بعنوان دشمن بزرگ خود و دشمن بزرگ کشورهای عربی منطقه معرفی می کند تا در دنیای عرب، اسرائیل دشمن اول و خطرناک منطقه نباشد. ... اگر امارت مرکزی ابوظبی با دیگر امارت های خود مشکلی دارد مناسب تر است مشکل خود را از طریق دیگری حل کند. در سر میز اجلاس این امیرها مرتب نگوید فعلا ما یک دشمن خارجی داریم نباید مسائل داخلی حل شود، من فکر می کنم برای ابوظبی هم یک راه حل مناسبی نباشد که ایران را برای اسکات سایر امیرها بعنوان دشمن خارجی خود معرفی کند.

جمهوری اسلامی ایران، از سال ۱۹۷۱ وضعیتی که منطقه داشته است تا امروز هیچ تغییری بوجود نیاورده است. از پیروزی انقلاب تا امروز هیچ تغییری در منطقه و در وضعیت سیاسی و حقوقی سه جزیره بوجود نیامده است، البته ما همواره حسن نیست جمهوری اسلامی ایران و برادری و حسن همجواری مان را اعلام کرده ایم، اما همواره بر

مجلس ریاست کمیسیون سیاست خارجی و در خارج از مجلس دبیری شورای عالی امنیت ملی را بر عهده داشت. این مسئولیت های روحانی در مجلس چهارم باعث شده بود که بسیاری از مواضع وی در در حوزه سیاست خارجی و امنیت ملی و با ادبیاتی دیپلماتیک باشد. در این دوره از مجلس حوادث مهم بین المللی اتفاق افتاد که مواضع روحانی در این باره را نقل کردیم. همچنین مجلس چهارم که اکثریت آن به دست جناح راست بود به لحاظ سیاسی با دولت هاشمی هم سو و هم خط بود و روحانی یکی از مهم-ترین حامیان دولت هاشمی در مجلس به شمار می رفت و به خاطر همین نزدیکی، دولت و مجلس در بسیاری از موارد هم نظر بوده اند و اختلاف خاصی بین دولت هاشمی و مجلس چهارم دیده نمی شود.

مجلس پنجم (۷۵ تا ۷۹) گزارش روحانی از سیاست خارجی هاشمی

در سال ۷۶ و هنگام تحویل دادن دولت از سوی هاشمی به خاتمی، جلساتی برای تقدیر و تشکر از زحمات هاشمی و ارائه گزارش دولت های

تاریخ ۷۲/۱/۲۲ در حالی که ریاست مجلس را بر عهده داشت این ضایعه تأسف بار را تسلیت گفت و درباره هنر این شهید بزرگوار گفت:

«مردم کشور ما با هنر ایشان و با صدای ایشان در سریال هایی که تحت عنوان "روایت فتح" بود آشنا هستند.

این جهادگر، این ایثارگر و این مخلص در راه انقلاب و تبلیغ اسلام و تبلیغ راه ایثار و جهاد و تبلیغ راه و فداکاری رزمندگان و ایثارگران عمری تلاش کرده بود و اصولاً این گروه راه جدیدی را در مسیر هنر باز کردند. بسیار ساده با یک اطاق کوچک با وسایل محدود، اما توانستند هنری را بیافرینند که هم از دیدگاه هنر قابل ملاحظه بود و هم از لحاظ بیداری مردم و اعتلای فرهنگ اسلامی تلاش و کوشش کردند اساساً راه جدید و مسیر نوی را اینها پیش پای هنر و هنرمندان باز کرده اند.»

نتیجه گیری مجلس چهارم

روحانی در مجلس مجلس چهارم به نائب رئیسی می رسد و همین امر باعث می شود که حضوری فعال در این مجلس داشته باشد و در برخی از موارد به جای ناطق نوری ریاست را بر عهده بگیرد. او در

رساند. او همواره محبوب مردم، امین امام و رهبر معظم انقلاب بوده و زندگی خود را وقف اسلام، انقلاب، مردم و کشور نمود.»

روحانی که در بسیاری از طرح های امنیتی دولت هاشمی به دلیل مسئولیتش در شورای عالی امنیت ملی به صورت مستقیم حضور داشته است برخی از طرح های ویژه هاشمی در حوزه امنیت را اینگونه ذکر می کند: «اجرای طرح های مهم امنیتی در سطح کشور از قبیل مرحله اول طرح جمع آوری سلاح که منجر به جمع آوری صدها هزار قبضه سلاح جنگی و شکاری گردید، احداث ۴۱۳ کیلومتر جاده مرزی، احداث ۳۱۲ باب پاسگاه، احداث صدها کیلومتر خاکریز و کانال در مناطق مرزی و همچنین پاکسازی یک میلیون هکتار از زمین های آلوده به مین و سایر مواد ناریه در مناطق جنگ زده کشور کمک فراوانی به امنیت و آرامش عمومی جامعه نمود. مبارزه مستمر با سوداگران مرگ و قاچاقچیان مواد مخدر و توقیقات جمهوری اسلامی ایران در این زمینه که همواره مورد تحسین مراجع بین المللی بوده است و کشف ۱۴۳ هزار و ۸۸۰ کیلوگرم انواع مواد مخدر در سال ۷۴ و ۱۵۶ هزار و ۹۰۲ کیلوگرم در سال ۷۵ و کشف ۸۶۴ قبضه سلاح از قاچاقچیان در سال ۷۴ و ۵۴۲ قبضه در سال ۷۵ نشانگر تلاش

پنجم و ششم بر گزار شد. یکی از جلسات در تاریخ ۷۶/۴/۳۱ و در مجلس پنجم برگزار شد و مجلس شورای اسلامی از زحمات هشت ساله هاشمی قدردانی کرد. یکی از سخنرانان اصلی این جلسه که گزارشی از وضعیت سیاسی امنیتی کشور ارائه کرد حسن روحانی بود. او در گزارش خود به صورت کامل از فعالیت ها و برنامه ها دولت هاشمی دفاع می - کند و این دولت را دولتی خدمتگزار می داند. قسمت های از این گزارش را در ادامه می آوریم:

او در توصیف شخصیت هاشمی می گوید: «تلاش مستمر وی برای اقتدار اسلام و انقلاب اسلامی، عشق مخلصانه وی به مردم ایران و سربلندی کشور، مبارزه خستگی ناپذیر وی برای استقلال و تمامیت ارضی کشور، هدایت دایمانه برای حرکت کشور در مسیر رشد و توسعه و سازندگی، سعه صدر، شجاعت، صراحت لهجه و توکل توأم با امید ایشان به آینده، جذب و بکارگیری تمامی نیروهای فنی و فکری کشور، بینش عمیق سیاسی، تیزهوشی و توان فوق العاده ایشان در تصمیم گیری در مسائل مهم و پیچیده و ده ها ویژگی دیگر، نام هاشمی رفسنجانی را بعنوان یکی از معماران تمدن بزرگ اسلامی معاصر و قهرمان ملی ایران و سردار بزرگ سازندگی کشور در تاریخ ایران به ثبت

بعد از پایان جنگ سرد آمریکائی ها
بنیادگرایی اسلامی را که در رأس آن
جمهوری اسلامی ایران است بعنوان
خطر بزرگ خود، منطقه و غرب اعلام
می کنند تا معضلات خود را با اروپا
بتوانند حل کنند تا مشکلات داخلی
خود را حل کنند، تا سیاست نظامی
گرا نه خود را در سطح جهانی و فروش
تسلیحات خود را توجیه کنند
و برای مداخلات خود در
سطح جهان توجیه سیاسی
و حقوقی برای آن بیابند

مجامع بین المللی و کشورهای منطقه قرار گرفت،
کوشش برای برقراری صلح در افغانستان از طریق
مسالمت آمیز و با مشارکت کلیه نیروهای جهادی،
تلاش جهت برقراری آشتی و صلح بین گروه
های کُردی در شمال عراق و میانجیگری بین
سودان و اوگاندا، در مجموع تلاشهای جمهوری
اسلامی ایران بمنظور رفع بحران های منطقه ای
و بین المللی از جمله اقدامات مهم و دیپلماتیک
جمهوری اسلامی ایران محسوب می شود که
نتیجه آن افزایش ضریب امنیتی در ابعاد ملی،
منطقه ای و بین المللی است.»

بی وقفه مسئولان امنیتی کشور و موفقیت دولت
کریمه است.»

روحانی درباره سیاست خارجی دولت هاشمی
و فعالیت های مهم این دولت در زمینه جنگ
تحمیلی می گوید: «در پایان جنگ هنوز حدود ۲
هزار کیلومتر مربع از خاک ما در اشغال متجاوزین
عراقی بود. آقای هاشمی رفسنجانی در صحنه
سیاسی و با درایت و تدبیر اولاً تمامی اراضی
اشغال شده را باز پس گرفتند. ثانیاً عراق را مجبور
به پذیرش قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر نمودند. ثالثاً با
تلاش پیگیر، سازمان ملل متحد عراق را بعنوان
آغازگر جنگ و متجاوز به جهان معرفی نمود. نامه
های مبادله شده بین ایشان و رئیس جمهور عراق
که منتشر و در اختیار مردم قرار گرفته است و
قبول همه خواسته های ایران در آخرین نامه رئیس
جمهور عراق نشان هوشمندی و توانمندی سیاسی
فوق العاده وی می باشد.»

روحانی با تعریف از شخصیت هاشمی در عرصه
صلح و سازش و میانجیگری در فضای بین المللی
برخی از فعالیت های دولت هاشمی در عرصه صلح
بین المللی اینگونه نام می برد: «میانجیگری برای
آتش بس در قفقاز بین آذربایجان و ارمنستان،
میانجیگری برای ایجاد صلح در تاجیکستان
که مورد تقدیر ملت تاجیکستان، سازمان ها و

سازمان ملل هنوز در اشغال رژیم صهیونیستی است و کمک به مظلومان و مستضعفانی که منابع کشورشان توسط استعمارگران به تاراج برده شده است، مانند کشورهای آفریقایی که تجربیات جمهوری اسلامی ایران در امر بازسازی می تواند کمک مؤثری برای رهایی آنان باشد، نمونه های دیگری از اجرای این سیاست است.»

ماجرای بیرون کردن عکاسان در مجلس پنجم

یکی از اتفاقات جالبی که در مجلس پنجم و در هنگامی که روحانی ریاست را بر عهده داشته است رخ می دهد اعتراض یکی از نمایندگان اصلاح طلب مجلس به حضور تمام وقت عکاسان در صحن علنی مجلس است. این اتفاق در ۷۸/۸/۲۹ می افتد و درست ۱۳ سال بعد دوباره عده ای از نمایندگان به این حضور اعتراض می کنند و حتی طرحی نیز در این باره به مجلس ارائه می کنند. مجید انصاری در اعتراضی که به روحانی دارد اینگونه می گوید:

مجید انصاری جناب آقای روحانی! یک نفر عکاس چند روز است اینجا گذاشته اند مانند

روحانی درباره حمایت مسلمانان مظلوم جهان در بوسنی و فلسطین توسط دولت هاشمی می گوید: «یکی دیگر از افتخارات سیاست خارجی دولت سازندگی دفاع و حمایت از حقوق مسلمانان مظلوم در سراسر جهان است. دفاع از حقوق به یغما رفته ملت مظلوم فلسطین توسط استکبار جهانی و رژیم اشغالگر قدس که بر کسی پوشیده نیست، از اولین روزهایی که زمزمه باصطلاح صلح خاورمیانه در مادرید به گوش رسید ایشان با آگاهی از ماهیت طراحان باصطلاح صلح و نظام صهیونیستی نسبت به ناعادلانه بودن این طرح توسط حامی اصلی رژیم اشغالگر قدس یعنی آمریکا هشدار داد و شکست محتوم روند باصطلاح صلح را بدلیل نادیده گرفتن حقوق به تاراج رفته ملت فلسطین را اعلام نمود و اکنون که بیش از ۵ سال از روند سازش می گذرد به تمامی کشورهای واقع بین جهان صحت نظرات جمهوری اسلامی ایران ثابت گردیده است.

حمایت ایران از مردم مسلمان و مظلوم بوسنی در روزهای سخت و تنهایی این مردم. کمک های مادی و معنوی جمهوری اسلامی ایران و تحرک سیاسی و فعال آن در مجامع بین المللی و کنفرانس اسلامی، قدم های سرنوشت سازی برای نجات مردم مظلوم بوسنی بود. حمایت از مردم جنوب لبنان که سرزمین هایشان علی رغم قطعنامه های

موضع جدی ای نیز علیه حامیان تندرو خاتمی در مجلس نگرفت و به طور کلی عملکرد روحانی در مجلس پنجم عملکردی محطاطانه و همراه با سکوت در برابر حوادث مهم سیاسی کشور است، البته به نظر می رسد که دلیل عمده این احتیاط و سکوت سمت امنیتی و مهم روحانی در آن زمان؛ یعنی دبیری شورای عالی امنیت ملی بوده است.

جمع بندی

حضور حجت الاسلام دکتر روحانی در ۵ دوره از مجلس شورای اسلامی تجربه بسیار مغتنمی برای وی در عرصه اجرایی کشور است. او از نزدیک با فضای مجلس آشناست و سال ها در این قوه به خدمت پرداخته است به خوبی می تواند از ظرفیت تقنینی و کارشناسی این نهاد استفاده کند و با همکاری که بین این دو قوه به وجود می آید قطعا مشکلات اقتصادی، سیاسی و فرهنگی به راحتی حل خواهد شد. یکی از نکاتی که از سوابق ۲۰ ساله روحانی در مجلس برداشت می شود هماهنگی بین فعالیت های او

شکارچی از نمایندگان عکس می گیرد که یکی از آن ها مربوط به شبکه خانه ملت مرکز پژوهش هاست. خوب، نمایندگان روزی ۱۲ ساعت اینجا هستند بالاخره خسته می شوند و مطالعه می کنند یا با یکی صحبت می -کنند. اینها را یا بیرون کنید یا خودمان آن ها را بیرون می اندازیم. اینکه نمی شود یک عکاس صبح تا شب اینجا بگردد و مانند شکارچی از نمایندگان عکس بگیرد! (عده ای از نمایندگان احسنت)

نایب رئیس: چشم، ما این را رسیدگی می کنیم.

نتیجه گیری مجلس پنجم

مجلس پنجم به لحاظ سیاسی و جناحی یکی از مهم ترین مجالس کشور است که همکاری با دو دولت مختلف را در کارنامه خود دارد. این مجلس در انتهای دولت هاشمی بر سر کار آمد و تا سه سال از دولت خاتمی بر سر کار بود. در این مجلس نیز روحانی نائب رئیسی را در هر چهار سال بر عهده داشت و توانست همکاری خوبی با دولت هاشمی و خاتمی داشته باشد. او به لحاظ جناحی با خاتمی در یک جناح نبود، اما به هر دلیل

از دیگر نکات مهم درباره نمایندگی روحانی در مجلس روند موضع‌گیری‌های اوست. این روند در مجلس اول به صورت انقلابی و فعال بوده است و روحانی در بسیاری از موارد مواضع خود را به صورت صریح بیان می‌کرده است که در مجلس‌های بعدی این موضع‌گیری‌های صریح و شفاف کمتر از وی مشاهده می‌شود و مواضع او بیشتر به سمت مواضعی با احتیاط و دیپلماتیک‌گونه حرکت می‌کند. می‌توان گفت که دلیل این روند، همانگونه که قبلاً گفته شد، بر عهده داشتن سمت‌های نظامی و امنیتی در خارج از مجلس طی سال‌های آخر دهه شصت و دهه هفتاد بوده است.

در داخل و خارج از مجلس است؛ یعنی فعالیت روحانی در مجالس مطابق با مسئولیتی بوده است که در خارج از مجلس بر عهده داشته است. او در سال‌های جنگ مسئولیت‌های متعددی چون فرماندهی پدافند هوایی کشور، عضویت در شورای عالی پشتیبانی جنگ و ... را بر عهده داشته است و متناظر با این مسئولیت‌ها در مجلس نیز عضویت و ریاست کمیسیون دفاعی را بر عهده داشته است. این مورد درباره ریاست روحانی در کمیسیون سیاست خارجی مجلس و همزمان دبیری شورای عالی امنیت ملی در مجلس چهارم و پنجم هم به چشم می‌خورد.

نظرات، انتقادات و پیشنهادات
خود را برای دیدبان ارسال کنید:
didban@mail.com

www.Didban.ir

www.didban.ir

| www.didban.ir